

Fcdel2

Familiaris Consortio

Om familjen

PÅVEN JOHANNES PAULUS II:S APOSTOLISKA FÖRMANING
TILL BISKOPARNA, PRÄSTERNA OCH DE KRISTTROGNA I HELA KATOLSKA KYRKAN

ANDRA DELEN

GUDS PLAN FÖR ÄKTENSKAPET OCH FAMILJEN

MÄNNISKAN, AVBILDEN AV DEN GUD SOM ÄR KÄRLEK

11. Gud skapade människan till sin egen avbild och likhet[20]: genom att väcka henne till liv av kärlek, har han samtidigt bestämt henne till kärlek.

Gud är kärlek[21] och han lever i sig själv ett mysterium av personlig kärleksfull gemenskap. Genom att skapa människosläktet till sin egen avbild och ständigt hålla det vid liv, har Gud i mannens och kvinnans mänsklighet inskrivit kallelsen – och därmed förmågan och ansvarigheten – till kärlek och gemenskap.[22] Därför är kärleken varje mänsklig varelses grundläggande och medfödda kallelse.

Som inkarnerad ande, det vill säga en själ som uttrycker sig i en kropp och en kropp som upplyses av en odödlig ande, är människan i sin helhet kallad till kärlek. Kärleken omfattar även människokroppen, och kroppen görs delaktig i den andliga kärleken.

Den kristna uppenbarelsen känner till två bestämda sätt för människan som person att förverkliga sin kallelse till kärlek i dess helhet: genom äktenskapet eller ett jungfruligt liv, det vill säga i celibat. Vart och ett av dem är, i sin rätta form, ett förverkligande av den djupaste sanningen om människan, att hon är "skapad till Guds avbild".

Sexualiteten – genom vilken mannen och kvinnan ger sig själva till varandra genom de handlingar som är avsedda och enbart till för äkta makar – är följaktligen på intet sätt något enbart biologiskt, utan den berör det innersta väsendet hos människan som person. Den når inte sin fulla mänskliga verklighet om den inte är en integrerad del av den kärlek i vilken man och kvinna överlämnar sig helt och hållet till varandra ända till döden. Detta totala fysiska självutgivande vore en lögn om det inte vore tecknet på och frukten av ett fullständigt personligt självutgivande, som innefattar personen i sin helhet – inklusive den kroppsliga dimensionen: om personen kunde undanhålla något, eller förbehålla sig rätten att ändra sina beslut i framtiden, skulle detta i sig innebära att han eller hon därmed inte ger sig själv helt och hållet.

Denna fullständighet som den äktenskapliga kärleken kräver, motsvaras av kraven på ansvarsfull fruktsamhet. Eftersom den ansvarsfulla fruktsamheten är inriktad på att alstra en människa, överskrider den därmed till sin natur den rent biologiska ordningen och omfattar en hel rad av personliga värden. För att dessa värden skall växa på ett harmoniskt sätt, krävs ett uthålligt och enhetligt bidrag från båda föräldrarnas sida.

Den enda "plats" där detta självutgivande i all sin trohet kan äga rum är äktenskapet, det fritt och medvetet valda äktenskapskärlekens förbund, varigenom mannen och kvinnan tar emot den "djupa livs- och kärleksgemenskap" som Gud själv ämnat dem till[23]. Och det är endast i ljuset av detta som denna gemenskaps egentliga mening uppenbaras. Äktenskapet som institution är inte någon otillbörlig inblandning från samhällets eller myndigheterna sida. Det är inte heller någon utifrån kommande påbjuden form. Det är snarare ett inre krav från förbundet självt, som offentligt bejakas som unikt och odelat, för att [makarna] skall kunna leva däri i fullständig trohet mot Gud Skaparens plan. Den personliga friheten inskränks inte genom denna trohet, tvärtom skyddar troheten den mot varje form av subjektivism och relativism, och gör den delaktig i den skapande Visheten.

ÄKTENSKAPET OCH GEMENSKAPEN MELLAN GUD OCH MÄNNISKORNA

12. Kärleksgemenskapen mellan Gud och människorna – som är en grundläggande del i Uppenbarelsen och i Israels troserfarenhet – får ett innehållsrikt uttryck i det äktenskapsförbund som ingås mellan en man och en kvinna.

Av denna anledning förkunnas Uppenbarelsens centrala ord – "Gud älskar sitt folk" – på

samma sätt genom de levande och konkreta ord varigenom mannen och kvinnan uttrycker sin äktenskapliga kärlek. Deras kärleksband blir bilden av och tecknet på det förbund som förenar Gud och hans folk.[24] Och samma synd som kan skada äktenskapsförbundet blir en bild av folkets trolöshet mot sin Gud: avgudadyrkan är prostitution,[25] trolöshet är äktenskapsbrott, olydnad mot lagen är att överge Herrens kärlek till sin maka. Men Israels trolöshet förstör inte Herrens eviga trohet, och därför framställs Guds evigt trofasta kärlek som förebilden för den trofasta kärlek som skall finnas mellan makar.[26]

JESUS KRISTUS, KYRKANS BRUDGUM, OCH ÄKTENSKAPETS SAKRAMENT

13. Gemenskapen mellan Gud och hans folk får sin slutgiltiga uppfyllelse i Jesus Kristus, Brudgummen som älskar och utger sig själv som Frälsaren för människosläktet, och som däri-genom förenar det med sin kropp.

Han uppenbarar den ursprungliga sanningen om äktenskapet, sanningen om "begynn-elsen"[27], och genom att befria människan från hennes hjärtas hårdhet, gör han det möjligt för människan att inse denna sanning till fullo.

Denna uppenbarelse når sin slutgiltiga fullbordan genom den kärleksgåva som Guds Ord ger till människosläktet genom att anta mänsklig natur och genom det offer av sig själv som Jesus Kristus frambär på korset för sin brud, Kyrkan. Den plan som Gud inpräglad i mannens och kvinnans mänskliga natur alltsedan deras skapelse[28] blir genom detta offer fullständigt uppenbarad; äktenskapet mellan döpta personer blir därmed ett påtagligt tecken på detta nya och eviga förbund som stadfästs genom Kristi blod. Anden som Herren utgjuter ger ett nytt hjärta, och ger mannen och kvinnan förmågan att älska varandra så som Kristus har älskat oss. Den äktenskapliga kärleken når [därmed] den fullhet som den innerst är bestämd till, den äktenskapliga osjälviska kärleken, som är det rätta och speciella sätt som makarna är delaktiga och kallade att leva i, just denna osjälviska människokärlek som är Kristus, han som utgav sig själv på korset.

I en med rätta berömd skrift har Tertullianus uttryckt storheten och skönheten i sitt äkten-skapliga liv med Kristus: "Var skall jag hämta kraft för att på ett riktigt sätt kunna beskriva äktenskapet som anordnas av Kyrkan, som bekräftas av offergåvan, som beseglas av väl-signelsen; det förkunnas av änglarna, det bekräftas av den himmelske Fadern? ... Vilket par bildar inte två kristna, förenade av ett enda hopp, en enda önskan, en enda ordning i sitt liv och av samma tjänst! Båda två är barn till samma Fader, tjänare av samme Herre. Ingenting skiljer dem åt, varken till ande eller kropp. Tvärtom – de är verkligen ett i en och samma kropp. Där kroppen är en enda, är anden också en enda." [29]

Medan hon tagit emot och troget begrundat Guds ord, har Kyrkan högtidligt lärt och fort-sätter att lära, att de döptas äktenskap är ett av det Nya förbundets sju sakrament.[30]

Ja, genom dopet fogas man och kvinna en gång för alla in i det nya och eviga förbundet, i Kristi äktenskapliga förbund med Kyrkan. Och det är genom denna outplånliga infogning som det äktenskapliga livets och kärlekens djupa gemenskap – grundlagd av Skaparen[31] – upphöjs till och upptas i Kristi äktenskapliga osjälviska kärlek, som upprätthålls och berikas av hans återlösande kraft.

På grund av deras äktenskaps sakramentala karaktär är makarna bundna till varandra på det djupaste och mest oupplösliga sätt. Deras samhörighet med varandra är den verkliga avbilden, genom sakramentstecknet, av Kristi relation med Kyrkan.

För Kyrkan är makar därför en ständig påminnelse om vad som hände på korset; och för varandra och barnen är de vittnen om den frälsning som sakramentet gör dem delaktiga av. Äktenskapet, liksom varje [annat] sakrament, är minne, förverkligande och profetia: "Som

minne ger sakramentet dem nåden och plikten att fira minnet av Guds stora verk och att berätta om dem för barnen. Som förverkligande ger det dem nåden och plikten att här och nu, gentemot varandra och sina barn, genomföra det som den förlåtande och gottgörande kärleken kräver. Som profetia ger det dem nåden och plikten att leva och vittna om hoppet om det kommande mötet med Kristus.”[32]

Liksom vart och ett av [de övriga] sakramenten är även äktenskapet ett verkligt tecken på frälsningshändelsen, men på sitt eget sätt. ”Makarna är delaktiga i den som makar, tillsammans, som ett par, så att den första och omedelbara följden av äktenskapet (*res et sacramentum*) inte är övernaturlig nåd i sig, men det kristna äktenskapsbandet – denna två personers kristna gemenskap med en symbolisk innebörd eftersom den representerar Kristi människoblivandes mysterium och hans förbunds mysterium. Vad denna delaktighet i Kristi liv innebär är också tydligt angiven: Den äktenskapliga kärleken innebär en helhet som omfattar alla beståndsdelar i människans person – kroppens och instinktens drift, känslans, den affektiva personlighetens styrka, andens och viljans strävan; den vill uppnå en djupt personlig enhet, vilken leder fram till att två människor inte bara blir förenade till en och samma kropp utan också bildar ett enda hjärta och enda själ. Den äktenskapliga kärleken kräver oupplöslighet och trohet i den definitiva ömsesidiga självutgivelsen. Den är öppen för fruktsamhet (jfr. *Humanæ Vitæ*, 9). Här handlar det visserligen om något som karakteriserar varje normal äktenskaplig kärlek, men här har man ändå att göra med en ny innebörd av denna äktenskapliga kärlek, som inte bara renar och styrker parterna i äktenskapet, utan också lyfter upp dem på ett högre plan så att deras kärlek kan ge uttryck för specifikt kristna värden.”[33]

BARN, ÄKTENSKAPETS DYRBARA GÅVA

14. Enligt Guds plan är äktenskapet grunden för familjens större gemenskap. eftersom äktenskapets institution och den äktenskapliga kärleken är avsedda för att alstra och uppfostra barn, genom vilka de når sin fullkomning.[34]

I sin djupaste verklighet är kärleken i själva verket en gåva; och den äktenskapliga kärleken – som leder makarna fram till en ömsesidig ”kännedom” som gör dem till ”ett enda kött”[35] – stannar inte vid paret, eftersom det gör dem kapabla till den största möjliga gåvan, gåvan genom vilken de blir Guds medarbetare genom att ge liv åt en ny människa. Paret, som gett sig åt varandra, ger alltså inte enbart sig själva utan också barnen – som är levande återspeglings av deras kärlek – ett bestående tecken på äktenskaplig enhet och en levande och oupplöslig syntes av dem båda som far och mor.

När de blir föräldrar, får makarna ta emot ett nytt ansvar som gåva från Gud. Deras föräldrakärlek ska bli det synliga tecknet för barnen på själva kärleken hos Gud, ”från vilken allt vad fader heter i himmelen och på jorden har sitt namn.”[36]

Man får dock inte glömma att även om barnalstring inte är möjlig, så förlorar det äktenskapliga livet fördenskull inte sitt värde. Fysisk sterilitet kan vara ett tillfälle för makarna till andra viktiga tjänster för den mänskliga personens liv, exempelvis adoption, olika former av utbildningsarbete, hjälp till andra familjer eller till fattiga eller handikappade barn.

FAMILJEN, EN GEMENSKAP AV PERSONER

15. I äktenskapet och familjen bildas ett system av mellanpersonliga relationer – äktenskapligt umgänge, fader- och moderskap, barnskap, syskonskap – genom vilka varje människa fogas in i ”människofamiljen” och i ”Guds familj” som är Kyrkan.

Det kristna äktenskapet och den kristna familjen bygger upp Kyrkan: Ty, i familjen blir människan som person inte bara till, men genom uppfostran förs hon där också stegvis in i det mänskliga samhället. Men genom pånyttfödelsen i dopet och undervisning i tron fogas barnet också in i Guds familj som är Kyrkan.

Människofamiljen, som splittrats av synden, återfår sin enhet genom Kristi döds och uppståndelses återlösande kraft.[37] Det kristna äktenskapet, som får del av denna händelses frälsande verkan, utgör den naturliga miljö där människan som person infogas i Kyrkans stora familj.

Budet att vara fruktsamma och föröka sig, som mannen och kvinnan fick i begynnelsen, når på så sätt hela sin sanning och sitt fulla förverkligande.

Kyrkan finner alltså sin vagga i den ur sakramentet födda familjen. Där finner hon också miljön där hon kan komma in till människornas släkten, och där dessa i sin tur kan träda in i Kyrkan.

ÄKTENSKAP OCH JUNGFRULIGT LIV ELLER CELIBAT

16. Jungfruligt liv eller celibat för Gudsrikets skull motsäger inte äktenskapets värdighet, tvärtom, det förutsätter och stärker den. Äktenskap och jungfruligt liv är två sätt att uttrycka och leva detta mysterium som är Guds förbund med sitt folk. När äktenskapet inte värdesätts kan inte heller ett åt Gud vigd jungfruligt liv eller celibat finnas; att försaka den mänskliga sexualiteten för himmelrikets skull blir meningslöst, när denna sexualitet inte betraktas som en värdefull gåva från Skaparen.

Det är verkligen med rätta som Johannes Chrysostomos säger: "Att svärta ned äktenskapet är att på samma gång minska jungfrulighetens heder. Att lovprisa äktenskapet är att öka den beundran som tillkommer jungfruligheten. ...Ty det som bara verkar vara något gott om man jämför det med något ont kan inte vara något riktigt gott, men det som är ännu bättre än de goda ting som är oomtvistligt goda är det verkligt goda" [38]

I det jungfruliga livet eller celibatet inväntar människan, också på ett kroppsligt sätt, Kristi eskatologiska äktenskap med Kyrkan, och överlämnar sig helt och hållet till Kyrkan i hopp om att Kristus skall ge sig själv till Kyrkan i det eviga livets fullständiga verklighet. Den celibatära personen föregriper alltså i sitt eget kött den kommande uppståndelsens nya värld.[39]

Genom detta vittnesbörd håller det jungfruliga livet eller celibatet liv i Kyrkans medvetenhet om äktenskapets mysterium, och försvarar det mot varje [försök till] förminskning och försvagning.

Genom att befria människans hjärta på ett unikt sätt[40] – "så att det fylls av en starkare kärlek till Gud och alla människor"[41] – vittnar det jungfruliga livet eller celibatet om att Guds rike och hans rättfärdighet är den där dyrbara pärlan som skall väljas framför allt annat värde, hur stort det än må vara, och som man därför måste söka efter som det enda slutgiltiga värdet. Det är av denna anledning som Kyrkan, genom hela historien, alltid har försvarat denna nådegåvas överlägsenhet över äktenskapets nåd, på grund av det helt enastående samband det har med Guds rike.[42]

Trots att den som lever i celibat har av sagt sig sin kroppsliga fruktsamhet, blir han eller hon andligt fruktig, andlig far eller mor till många, och bidrar därmed till att förverkliga familjen enligt Guds plan.

Av de celibatära personerna har de kristna paren därför rätt att förvänta sig ett gott föredöme och ett vittnesbörd om trohet mot sin kallelse intill döden. Ibland blir troheten svår för gifta människor och kräver då uppoffring, botgöring och självförnekelse. Samma sak kan ibland hända med de celibatära personerna, och deras trohet – även under de provningar som kan komma – skall stärka de gifta parens trohet.[43]

Dessa reflektioner om jungfruligt liv eller celibat kan vara till upplysning och hjälp för dem som ofrivilligt inte fått möjlighet att gifta sig, och som sedan accepterat sin situation i en anda av tjänande.

© Copyright 2013 för den svenska översättningen
Katolska utskottet för äktenskap och familj (KUÄF)
och Håkan Hammarén. Veritas Förlag, 2015.

IMPRIMATUR

Stockholm den 24 april 2015

+ Anders Arborelius ocd, biskop av Stockholm

☐

